

ПОЉОПРИВРЕДНЕ СТРУЧНЕ
СЛУЖБЕ СРБИЈЕ

ПОЉОПРИВРЕДНА
СТРУЧНА СЛУЖБА

ИБАР Д.О.О.

К Р А Љ Е В О

36000 КРАЉЕВО, ЗЕЛЕНА ГОРА БР. 29
ТЕЛ/ФАКС: 036/315-053, 315-054 Е-ПОШТА: pssibar@sbb.rs

БИЛТЕН

БРОЈ 9 / ЈУН 2010.

ГОДИНА III

Садржај:

- ОБАВЕШТЕЊЕ — контрола плодности обрадивог пољопривредног земљишта — саветодавац Мирјана Остојић, дипл. инж.
- ПАРАЗИТИ КОД ОВАЦА — саветодавац Биљана Алексић, дипл. инж.
- АМБРОЗИЈА — саветодавац Јелена Марковић, дипл. инж.

О Б А В Е Ш Т А В А

Заинтересована пољопривредна газдинства да на основу Уредбе о утврђивању програма извођења радова на заштити, уређењу и коришћењу пољопривредног земљишта за 2010. годину, донете од стране Владе Републике Србије, у току је акција контроле плодности обрадивог пољопривредног земљишта (прве до пете катастарске класе, односно на подручју са отежаним условима рада у пољопривреди – град Краљево, општине Рашка и Ивањица, укључујући и шесту и седму катастарску класу). Право на бесплатну контролу плодности обрадивог пољопривредног земљишта има физичко лице које је власник, односно корисник обрадивог пољопривредног земљишта које је уписано у Регистар пољопривредних газдинстава и које поднесе захтев Служби.

Контрола плодности обрадивог пољопривредног земљишта обухвата: анализу киселости земљишта (рН), анализу садржаја хумуса, анализу садржаја основних хранљивих елемената – азота, фосфора и калијума. Анализом земљишта на параметре контроле плодности, пољопривредни произвођачи добијају препоруку о правилном ђубрењу за наредне 4 године у смислу количине ђубрива као и времена његове примене.

Резултати анализе земљишта омогућају процену врсте и дозе ђубрива за надокнаду појединог хранљивог елемента у земљишту, с обзиром на његову расположивост, стање, фенофазу и планирани принос ратарске, повртарске или воћарске културе.

Рационалном применом минералних ђубрива могу се остварити значајни економски ефекти.

Право на коришћење подстицајних средстава, односно бесплатну употребу кречног материјала за калцификацију земљишта има физичко лице, које је власник, односно корисник обрадивог пољопривредног земљишта које је уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, на чијем земљишту је контролом плодности утврђена рН вредност до пет и које поднесе Служби захтев за калцификацију земљишта.

Да би се укључили у акцију контроле плодности обрадивог пољопривредног земљишта, потребно је узети узорке земљишта и доставити их у просторије Службе.

Служба попуњава потребне обрасце.

Од правилног узимања узорка земљишта зависе резултати анализе и мере које се предлажу.

Просечан узорак земљишта представља производну парцелу површине од 1 до 2 хектара, уједначену по надморској висини и квалитету земљишта. Уколико је парцела неуједначена (по надморској висини, нагибу, боји и квалитету земљишта, гајеној биљној врсти...) број узорка зависи од броја постојећих целина.

Појединачни узорци се узимају сондом или ашовом на дубини од 0-30 цм на парцелама које су у ратарској и повртарској производњи, односно на дубини од 0-30 и 30-60 цм на парцелама које су у воћарској производњи.

Просечан узорак се састоји од 20-25 појединачних узорка земљишта (број зависи од величине

површине производне парцеле) који се мешају и прави се просечан узорак. Целокупна количина земљишта добро се измеша и одстране нечистоће (каменчићи, биљни делови). Из уситњене, измешане количине у пластичну кесу пренети 0,5-1 кг земљишта. Та количина представља просечан узорак земљишта.

Етикету са подацима везаним за узорак земљишта ставити у пластичну кесицу (да се заштити од влажења) и убацити у кесу са просечним узорком.

На етикети написати основне податке о парцели: власник, површина парцеле, култура која ће бити заснована, у воћарско производњи нагласити да ли је воћњак у подизању или у експлоатацији, дубина са које је узет узорак, катастарска класа, катастарски број парцеле, потес, катастарска општина.

Да би се попунио предвиђени образац (*пријава за системску контролу плодности обрадивог пољопривредног земљишта и пријава за калцизацију обрадивог пољопривредног земљишта* – на парцелама на којима је контролом плодности утврђена рН вредност до пет) потребно је понети са собом следећа документа:

- Извод из катастра непокретности (препис листа непокретности, односно препис поседовног листа);
- Картицу уписа у регистар пољопривредног газдинства;
- Картицу пословне банке код које је отворен наменски жиро рачун.

Пољопривредна стручна служба бесплатно доставља извештај – агрохемијске анализе земљишта са препорукама за ђубрење испитаних парцела.

Мирјана Остојић, дипл. инж.

ПАРАЗИТИ КОД ОВАЦА

Паразите сачињавају мале животињске врсте које дужи период времена или цели свој живот проводе на површини тела или у унутрашњим органима других животиња. У тој средини паразити се хране и размножавају а својим присуством изазивају значајне промене, због којих код животиња долази до смањења производње а може наступити и угинуће. Паразити који се сусрећу код оваца су различитог облика и величине. Овце као животиње су нарочито осетљиве на присуство паразита, па им треба помоћи да се очисте од њих.

Превентивна заштита обухвата редовно третирање оваца и јагњаци одговарајућим антихелминтицима и вакцинама ради спречавања појаве одређених болести, али и њихова ширења, одржавање доброг здравља, приплодне кондиције, смањења утрошка хране по килограму прираста па тако бржи раст и развој младих животиња.

Власичавост (strongiloza) је једна од паразитарних болест која наноси велике губитке. Проузроковачи су плућни црви-власци из реда *Strongylus* (*Strongilus*) која живи у душнику, и плућима животиња. Болест започиње кратким сувим кашљем. Касније кашаљ постаје влажан јер овца кашљањем избацује на нос и уста слуз, која у тежим облицима болести садржи и крв. Телесна температура је у границама нормале. Оболеле животиње кашљу и тешко дишу, имају бледе слузнице, а у тежим случајевима добијају запаљене плућа. Зараза настаје на мочварној паши, у јесен. Болест се јавља после 6-8 недеља од заражавања. Поред власца у душнику и плућима, постоје и власци у желуцу и цревима, који код оболелих грла изазивају пролив. Постоје средства за лечење ове болести, те треба тражити интервенцију ветеринарске службе.

Превентивна заштита састоји се у редовном третирању, свака 3-4 месеца, оваца и јагњаци одговарајућим хелминтицима, по препоруци ветеринара.

Новија превентивна мера је двократна вакцинација јагњаци у доба од 2-4 месеца у размаку од месец дана. Као превентивна заштита долази у обзир и избегавање напасивања оваца по роси на влажним, односно поплавним пашњацима, а такође и прегонско напасивање.

АМБРОЗИЈА

Ехинококоза је хронично обољење оваца. Инфекција настаје уношењем јаја пантљичаре путем хране и воде. Први услов за настајање обољења је да се инфицирају пси, који након тога јајашца пантљичаре носе у великом броју и избацују их изметом. На тај начин загађују ливаде и пашњаке, затим воће и поврће (избацивањем измета у повртњацима), а преко тога и остале домаће животиње па и људе. Јаја пантљичаре су доста отпорна у спољној средини, мада се под утицајем директних сунчевих зрака врло брзо уништавају. Мехурови ехинококозе у телу инфициране животиње, најчешће се налазе у јетри и плућима, а доста ретко и у другим органима. Због тога је врло опасно давати после клања животиња, јетру и плућа које у себи садрже мехурове ехинокока, јер ће се у њиховим цревима развити велики број пантљичара које се веома тешко могу искоренити. Ово обољење код животиња обично пролази без икаквих видљивих знакова и симптома. Када болест узме маха онда је приметно да оболела грла мршаве, смањују своју производњу, долази до сметњи у варењу хране и животиња се доста изнури. Лечење оболелих животиња се не врши, већ се препоручује њихово клање. Да би се извршила заштита људи и животиња од ове болести треба применити мере које се састоје у уништавању паса луталица, као и заштити од заражавања паса који чувају стада.

Биљана Алексић, дипл. инж.

Ambrosia artemisiifolia L. (sin. *Ambrosia elatior* L., fam. Asteraceae), у народу позната као амброзија пелинолисна, лимунџик, опаш или фазануша, је најопаснија алергена биљка на свету.

РАСПРОСТРАЊЕНОСТ

Амброзија је аутохтона биљка у САД, одакле је пренета у Европу 1863. године, увозом житарица и детелине. Све до седамдесетих година није представљала значајан проблем, док након тога постаје доминантан коров у централној и југоисточној Европи.

Данас је раширена по читавој Србији, на различитим типовима земљишта и различитим стаништима. Присутна је како на необрадивим, тако и на обрадивим површинама, како у руралним, тако и у урбаним срединама. Распрострањенија је у северним деловима земље, мада се бројност све више повећава и у јужним деловима. Уколико се једном појави а ништа не предузме тада се шири огромном брзином. Велике штете прави у усевима кукуруза, сунцокрета, соје, грашка, уљане репице и у рејим стрним житима. Домаће животиње је инстинктивно не користе за исхрану јер је благо горког укуса а природних непријатеља, тј. конзументата нема (научници врше експерименте са извесним инсектима који би требали ограничити њено неумерено ширење).

БИОЛОГИЈА

Амброзија је једногодишња, каснопролећна биљка. У нашем климату ниче половином априла месеца. Висине је од 20 cm до 2 m (уобичајено 70 cm). Цела биљка је обрасла густим длачицама.

Стабљика је усправна, на пресеку благо четвороугаона, у горњем делу разграната. Корен је вретенаст и плитко усађен у земљу. Листови дуги 5-10 cm, перасто су дељени, режњевити, са горње стране тамно зелене боје, а са доње прекривени длакама. Цветови су многобројни, ситни, груписани у многобројне главичасте цвасти. Мушке главице су полулоптасте са већим бројем цветова (10-15), сакупљене у густе терминалне гроздасте цвасти. Женске главице су са појединачним цветовима затвореним у венац, постављене испод мушких главица у пазуху горњих листова. Због оваквог распореда цветова смањена је сигурност оплођавања ветром те мушки цветови производе енормну количину полена. Поленова зрна имају облик малих куглица са шилцима на површини. Амброзија цвета и плодоноси од јуна до октобра месеца. Плод је јајаста ахенија, димензија 2,5-3,5 mm x 1-1,7 mm. Једна биљка продукује 500-3000 ахенија, које у земљишту могу да преживе и до 40 година.

АЛЕРГЕНОСТ

Својим поленом, који у себи садржи шест алергена беланчевинасте структуре, амброзија изазива алергије код 10% светске популације. Процене су да у Србији чак близу 20% људи пати од тегоба изазваних летњим поленским алергијама. Алергијски ринитис, коњуكتивитис и астма су болести за чија је погоршања амброзија директно одговорна. Једна биљка је способна, током сезоне, произвести више милиона поленових зрна (чак до милијарду). Количина полена повећава се током кишног

пролећа и топлог лета, а смањује се ако је лето кишовито. Највећа концентрација полена је у августу и септембру, у раним јутарњим сатима и пре подне. Концентрација се смањује после кише. Полен овог алергена може повољним струјама ветра да доспе и на удаљеност од чак 100 km од јединке.

СУЗБИЈАЊЕ

Појединачне биљке треба чупати са корена, док веће површине треба стално косити пре цветања, и то испод 5 cm од површине земље, како би се спречило њено обнављање преко бочних изданака. На пољопривредним површинама треба је сузбијати комбинацијом агротехничких мера и хербицида. Запуштена земљишта треба уредити и засејати травом, како би се повећао број конкурентских биљака.

Хемијске мере на непољопривредним површинама подразумевају употребу хербицида на бази а.м. glifosat (Roundap, Glifol, Glifoav, Clinic, Dominator и др.) или а.м. glufosinat-amonijum (Basta, Finale). У засадима јабучастог и коштичавог воћа, поред поменутих, могу се користити и препарати на бази а.м. fluoksipir (Starane, Tomigan). У усеву кукуруза, за сузбијање амброзије после сетве а пре ницања кукуруза могу се користити препарати на бази а.м. izoksafutol (Merlin), сам или у комбинацији са препаратима на бази а.м. acetohlor (Acetogal, Acetosav, Deltacet, Acetohlor и др.), а.м. terbutilazin (Hemazin). После ницања кукуруза, док је амброзија у фази до 4 листа могу се користити препарати на бази а.м. Mezotrin (Callisto), а.м. 2,4-D

(Maton, Lentemul, Esteron, Mustang, Monosan Herbi и др.) + а.м. atrazin (Atrazin), а.м. dikamba (Bamvel, Dikamba и др.). У пшеници, после ницања, док је амброзија у фази до 4 листа могу се користити а.м. fluoksipir (Starane, Tomigan), а.м. 2,4-D (Maton, Lentemul, Esteron, Mustang, Monosan Herbi и др.). У кромпиру се после сетве а пре ницања могу користити комбинације препарата на бази а.м. acetohlor (Acetogal, Deltacet, Relay Plus и др.) + а.м. metribuzin (Sencor, Lord, Mistral, Tribute и др.), као и а.м. acetohlor (Acetogal, Deltacet, Relay Plus и др.).

Неопходно је да сви узмемо учешће у уништавању амброзије. Јавна предузећа (Путеви, Железнице) су обавештени да имају обавезу да униште све корове, па и амброзију у појасу ширине 5 m од путева, односно пруга. Сви приватни власници парцела су у обавези да униште амброзију на свом имању.

Сви приватни власници парцела су у обавези да униште амброзију на свом имању.

Јелена Марковић , дипл. инж.

ПОЉОПРИВРЕДНА
СТРУЧНА СЛУЖБА
НБАР Д.О.О.
К Р А Љ Е В О